

FÖRÄNDRINGARNAS TID

NOVELLFILMSPAKET MED FILMERNAS *HOLGER & VILDE* OCH *HÅLL OM MIG*

Det handlar om det magiska gränslandet som finns mellan barndomen och livet som ung vuxen. Det är en tid när tillvaron förändras, när relationer och roller prövas. Det är en tid som innehåller mycket starka känslor, både svindlande härliga och hejdlöst mörka. Det är en tid när vänskapsbanden slits och knyts om, när föräldrarna distanseras och man plötsligt ser sin egen person annorlunda.

Holger & Vilde sträcker sig lite lägre i ålder och fungerar säkert redan i årskurs 5, även om vi här rekommenderar den från högstadiet. *Håll om mig* fungerar även den i åk 6, men kan med fördel visas även för niondeklassare. För det är ju så: den förändringsfas som de två filmerna så finstämt sätter fingret på och skildrar inträffar inte över en natt och inte samtidigt för alla. Det är inte självklart vilken berättelse man relaterar till. Däremot kan vi med de båda filmerna som utgångspunkt diskutera känslor och företeelser som vi känner igen, som vi har upplevt, som vi ser andra uppleva eller som står för dörren.

Rekommenderad från högstadiet.

En filmhandledning från FilmCentrum.

HANDLING, *HOLGER & VILDE*

Holger och Vilde är bästa kompisar och brukar signalera till varandra med en ficklampa från sina rum på kvällarna. Nu är det skolavslutning och ett långt sommarlov väntar. Ett sommarlov som på flera sätt skiljer sig åt och separerar vännerna.

Holger bor själv med sin mamma i en lägenhet, Vilde bor i hus med sina föräldrar och två systrar. Hans sommar är ganska oplanerad, medan hennes är tämligen välfylld. När de ses igen konstaterar Holger att Vilde har blivit lång. Hon har också fått sin första mens, men det vet inte Holger, som dock snart upplever andra förändringar hos sin vän. Hon undrar om Holger tycker att hon har blivit tjock, om han tycker att hon är söt och så försöker hon kyssa honom. Holger verkar lite förvånad, och inte alls med på noterna, men Vilde fortsätter ivrigt. Hon berättar att hon har träffat en ”jäkligt cool tjej” på sitt fotbollsläger och att den nya bekantskapen ska ha fest – Holger borde verkligen komma. Tänk om de inte får några kompisar i sin nya skola?

Vilde är redan på festen när Holger kommer dit. Hon sitter med ett stort gäng killar och tjejer, som dricker öl. Holger kommer på cykel, de andra killarna har mopeder och de tycker att Holger har ett fånigt namn. En ölburk går runt och Vilde dricker ur den, medan Holger avstår och passar den vidare. Han gillar inte vad som händer och hur Vilde beter sig och han reser sig för att gå. Vilde försöker övertala honom att stanna och menar att det här är ”deras chans”, men han drar.

När Holger kommer hem har hans mamma somnat på soffan, med en vinflaska intill. Han bäddar om henne och går in till sig. Sen står han och blinkar med ficklampan ut i nattmörkret, men får inget svar.

HANDLING, HÅLL OM MIG

Ida tjafsar med sin mamma om en försvunnen tröja och att det faktum att hon inte äter pasta (något som "pappa tycker är jättebra", inflikar Ida och upplyser om att de minsann pratar ofta). Hon bor på en skärgårdsö med sin mamma, som har blivit lämnad av Idas pappa, och det är sommarlov.

Ida hänger med kompisen Sofie som uppmanar henne att "inte ta allt så himla seriöst hela tiden". Gillar hon Jim eller inte? Hon måste ju ragga lite!

När öborna har gemensam kräfts-kiva hamnar Ida tillslut själv med Jim på strandkanten. De står nära varandra och det börjar precis bli intimt när en överförfriskad man dyker upp och stör ungdomarna. Han skämtar högljutt och märker inte att han helt förstört den stämning som rådde. Ida säger hejdå och går hem. När Jim kommer tillbaka till festen är Sofie kvar där. Hon ber honom sitta ner bredvid henne – nära henne – och snart frågar hon om han inte vill kyssa henne. De kysser varandra.

Dagen efter pratar Ida och Sofie om festen. Sofie drar sig för att berätta vad som hänt mellan henne och Jim, men snart kommer det ändå fram och Ida blir besviken. Hon är arg och otrevlig när hon kommer hem till sin mamma, och ett nytt bråk utbryter som resulterar i att Ida tar bussen in till Göteborg dit hennes pappa har flyttat. När han öppnar dörren för sin dotter visar det sig att han har en ny kvinna där och Ida blir ännu en gång besviken.

Pappan skjutsar hem henne igen, och Ida möter sin mamma i köket. Det visar sig att mamman redan viste om att pappan har träffat en ny och Ida undrar varför hon inte har sagt något. De dricker te och konstaterar gemensamt att "pappa är en jävla kuk". Sen kramas de och ber varandra om ursäkt.

Dagen efter möter Ida Sofie i affären. Det är stelt mellan dem och Sofie försöker förklara sig. Det var ju inte meningen liksom, "det bara blev", och framförallt "betydde det ju ingenting för mig", menar hon. Ida är sval och lämnar Sofie med orden att hon "ju inte fattar" och att "det kanske betydde något för henne". På vägen hem blir Ida ifattsprungen av Jims kompis Johan, som insisterar på att göra henne sällskap...

RELATIONER

Vi människor är sociala varelser som lever i flock. "Ingen man är en ö", inleds ett citat som tillskrivs prästen John Donne, som levde på 1600-talet. Vi är beroende av andra och vi har relationer till varandra.

- Är det sant att vi är flockdjur eller kan vi klara oss helt själva? Resonera och motivera! Vad utmärker en "flock"? Varför lever vissa djur i flock? För många rovdjur högst upp i näringskedjan är det fördelaktigt att inte leva i flock, kan du komma på något exempel? Varför har de det bättre "på egen hand"?

I båda filmerna får vi följa två kompispar, Holger och Vilde och Ida och Sofie. De står varandra nära, men deras vänskap utsätts för prövningar som det är oklart om den kommer att bestå. Vilde och Sofie förändras och gör saker som får Holger och Ida att känna sig svikna.

- Hur är en bra vän? Kom på fem ord som beskriver en god vän. Vad får en vän absolut inte göra? På vilka sätt sviker Vilde Holger och Sofie Ida? Är det skillnad på kompisar och vänner?

IDENTITET OCH FÖRÄNDRING

Ibland hör man att man "måste älska sig själv, för att kunna älskas av andra", eller som Dalai Lama säger, att man "måste stifta inre fred innan man kan skapa fred runt om". Då kan man alltså påstå att av alla relationer man har, är den första och viktigaste den man har med sig själv. Man måste vara snäll och lyhörd mot sin egen person. Men hur är man det?

- Hur vet man vem man är? Vad är identitet? Är identitet och självbild samma sak, eller kan de gå isär? Hur och varför? Resonera!
- Vad innebär det att, som Dalai Lama säger, vara i fred med sig själv? Har det att göra med just begreppen identitet och självbild på något sätt?
- Spelar vänner och familj roll för ens identitet? Hur? Vad är trygghet? Vad händer med tryggheten när man blir sviken av någon?

I *Holger & Vilde* frågar Vilde om Holger tycker att hon är söt och hon försöker att kyssa honom. I *Håll om mig* är det Sofie som vill att Jim ska sitta nära henne och undrar om han inte vill kyssa henne.

- Är Vilde och Sofie förälskade i killarna, eller är det något annat som händer? Kan det ha att göra med bekräftelse? Vad är bekräftelse och varför vill man ha det?
- Man kan få bekräftelse på olika sätt, för olika

saker, och man kan behöva olika mycket bekräftelse vid olika tillfällen i livet. Har bekräftelse med självförtroende att göra?

- Hur får man bra självförtroende? Är bra självförtroende detsamma som att vara trygg i sig själv? Verkar någon av karaktärerna i filmerna ha bättre självförtroende än de andra? Vem och varför? Resonera!

Det är naturligt att man förändras och vill göra andra saker, med andra personer. Men att skaffa nya vänner och hitta nya umgängessätt är inte alltid lätt. Och att förändras i relationer kan vara både svårt och smärtsamt. Plötsligt är det uppenbart att Vilde växer ifrån Holger, och drar åt ett annat håll. Hon förändras, experimenterar med deras relation och vill samtidigt att de ska träffa fler och nya, coola, kompisar.

I *Håll om mig* får Ida uppleva hur tillvaron förändras när vänskap och trygghet ska samexistera med andra starka känslor. Hennes pappa har inte bara lämnat hennes mamma, utan även träffat en ny kvinna, och bästa kompisens Sofie strular med killen som Ida är förälskad i.

- Vad är skillnaden mellan att vara förälskad, att vara kär i någon och att älska någon? Kärlek kan gå över (eller?), men kan man sluta att älska någon? Finns villkorlös kärlek, och vad är i så fall det?
- I filmerna växlar karaktärernas känslor för varandra och för sig själva. Hur förändras Ida i filmen *Håll om mig*? Beskriv hur hon känner sig i filmens början; hur är hennes förhållande till sin mamma,

sin pappa och till Sofie? Hur har relationerna förändrats i filmens slut? Hur tycker du att Ida verkar må i slutscenen, när hon cyklar iväg? Varför, tror du?

- Hur har man valt att iscensätta den känsla som Holger har i slutet av *Holger & Vilde*? Vad är det han gör och hur tolkar du scenen?

FÖRÄLDRAR

Det är mycket som händer i tonårstiden. Fysiskt och mentalt, men också socialt. När man går från barn till ung vuxen förändras ens roller och relationer. Egentligen är det processer som pågår jämt, men under några år upplevs det extra intensivt.

I filmerna märker vi att alla karaktärerna är splitttrade, att de vill göra saker som de av olika anledningar inte får eller förmår, och att de gör saker som får oavsiktliga konsekvenser.

Det är en tuff period. Men att vara förälder till en tonåring är inte heller lätt. Ida säger många hårda ord till sin mamma och anklagar henne för att pappan har lämnat dem. Det är nog jobbigt för Idas mamma, som kanske själv är ledsen och besviken, men som dessutom får agg från sin dotter.

- Tycker du att Ida är orättvis mot sin mamma? Varför är hon så otrevlig?
- Det visar sig att Idas mamma inte har sagt något om pappans nya kvinna, trots att hon visste om att hon fanns. Varför har hon inte berättat för Ida, tror du? Hur upplever Ida det?

PERSPEKTIV, INLEVELSEFÖRMÅGA OCH TONÅRSHJÄRNAN

Både *Holger & Vilde* och *Häll om mig* utspelas under ett sommarlov. Förutom att det är en händelserik period på året så är sommaren också en årstid som kan tolkas symboliskt. Känslan av att man befinner sig mitt i allting, att det ”är här och nu det händer”, eller att det är nu man ”har chansen” som Vilde säger, är utmärkande för tonårstiden.

Äldre personer jämför ofta barn- och ungdomstiden med våren, men när man befinner sig där själv har man en annan upplevelse av livets gång, vilket delvis kan förklaras biologiskt.

- Vad menas med att ha olika perspektiv på saker? Vad krävs för att man ska kunna se något utifrån en annan persons perspektiv? Vad är skillnaden mellan sympati och empati?

- ”Ja visst gör det ont när knoppar brister” börjar en berömd dikt skriven av den då 35-åriga Karin Boye. Dikten förstås ofta som en metafor över ungdomen. Läs den i sin helhet, ta reda på mer om Karin Boye och diskutera tolkningsmöjligheter!

Det är först när vi är i 25-årsåldern som vår hjärna är helt färdigutvecklad, dessförinnan saknas fortfarande färdigheter i pannloben. Just där, i pannloben, lokaliseras förmågan till helhetsperspektiv, framtidsplanering, överblick och riskbedömning. Trots att tonåringar kan vara mycket mogna och logiska i många sammanhang finns det alltså ofärdigheter som gör att de i ett pressat läge fattar känslomässiga beslut, med delar av hjärnan som är mer utvecklade än pannloberna. Det kan vara frustrerande att höra, men det är knappast något man kan påverka.

Mer uppmuntrande är kanske att det ungefär samtidigt, kring puberteten, finns som flest kopplingar mellan hjärnans nervceller. Det betyder inte att man är som smartast då, men det betyder att man har goda chanser att lära sig nya saker. När vi blir vuxna kommer många nervceller som vi inte har använt att ha försvunnit, men de som finns kvar kommer att vara kraftfullare.

- I teorin kan en tonåring alltså vara mycket bra på riskbedömning, men i praktiken, när en potentiellt farlig situation uppstår, reagerar samma tonåring irrationellt och känslostyrt. Diskutera med eleverna vad det får för konsekvenser! Finns det något man kan göra för att förbättra utgångspunkten vid fara?

- Eftersom pannloben mognar så sent hos oss människor är det svårt att fatta genomtänkta beslut och planera långsiktigt under tonåren. Hur rimmar det med alla valmöjligheter som finns och med viktiga val som t ex skola och gymnasieprogram? Hur vet man vad man vill (och vem man är) om fem-tio år? Kan man få hjälp någonstans ifrån?

- Vad ska föräldrar berätta för sina barn tycker du? När får de hålla saker för sig själva? Borde Idas mamma ha sagt något om pappans nya kvinna, eller borde kanske pappan ha sagt något själv? Resonera kring vad de olika scenarierna hade fått för konsekvenser!

- Hur ser de andra barn-föräldrarelationerna ut i filmerna? Hur är Sofies mamma? Hur påverkar hennes beteende Sofie?

- Har du någon uppfattning om Vildes föräldrar? Mamman säger i filmens början ”var tyst, bit ihop och jobba hårt – det är enda sättet”, men mer än så vet vi knappast. Så är det ju även i verkligheten, att föräldrar är olika mycket närvarande eller frånvarande i sina barns liv. Hur tycker du att det borde vara? Om du själv vore förälder till en tonåring, hur mycket skulle du lägga dig i? Vad är en förälders uppgift? Tror du att Vildes bekräftelsebehov påverkas av att hon har frånvarande föräldrar?

- Holger tar mycket ansvar för sin mamma, som verkar dricka för mycket. Han upplever att hon är ensam och behöver honom, hur påverkar det honom? Hur får Holger själv utlopp för sina känslor?

- Vilka tips skulle du vilja ge till Holger, Vilde, Ida och Sofie? Vad skulle du vilja att föräldrarna gjorde annorlunda?

- Finns det något som någon av karaktärerna i filmerna gör, som kan ha att göra med hjärnans omognad? Nått som tyder på bristande helhetssyn eller framtidsplanering kanske? Resonera och diskutera!
- Hur lär man sig bäst nya saker? Ge exempel på saker som du har lärt dig med olika metoder! Vad har fungerat bra och mindre bra?
- Hur skulle du vilja att ditt liv såg ut om tio år? Skriv ner dina tankar och spara dem, det kommer att bli roligt att läsa när du är så gammal. Kanske är du precis den du tror, men mer troligt kommer du att förvånas över de skillnader som finns och de vägar i livet som du inte kunde förutse.

PRODUKTIONSUPPGIFTER, *HOLGER & VILDE*

Producent: Erik Green Petersson, Malin Idevall
Manus & regi: Erik Green Petersson
Foto: Lisabi Fridell
Klippning: Johanna Perhult
Musik: Björn Olsson
Ljuddesign: Abraham Willey

I ROLLERNA, *HOLGER & VILDE*

Vilde – Sara Svedberg
Holger – Markus Karlsson
Vildes storsyster – Ebba Hultkvist
Holgers mamma – Sanna Krepper

TEKNISKA UPPGIFTER, *HOLGER & VILDE*

Längd: 32 min
Format: (DVD) 16:9
Svensk premiär: 2010.01.30

PRODUKTIONSUPPGIFTER, *HÅLL OM MIG*

Producent: Maria Eriksson
Regi: Maria Eriksson
Manus: Maria Eriksson, Leif Sandqvist
Foto: Sara Svärdsén
Klippning: Maria Eriksson
Ljuddesign: Thomas Jansson
Musikarrangör: Peter Hecht

I ROLLERNA, *HÅLL OM MIG*

Ida – Felicia Löwerdahl
Sofie – Linnéa Cart-Lamy
Idas mamma – Anna Bjelkerud
Idas pappa – Johan Gry
Jim – Jonatan Macznik
Sofies mamma – Maria Nilsson Havrell
Johan – Johan Skattberg

TEKNISKA UPPGIFTER, *HÅLL OM MIG*

Längd: 36 min
Format: (DVD) 16:9
Svensk premiär: 2009.01.23

DISTRIBUTION: FILMCENTRUM

WWW.FILMCENTRUM.SE
08 545 275 00